

Warszawa 2017-08-18

OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ mgr. Marty Dagmary Janus pt.: *Funkcjonowanie seksualne pacjentów cierpiących na zaburzenia nastroju ze współwystępującymi lub nie zaburzeniami osobowości.*

Promotor: prof.dr hab.n med. Agata Szulc

Warszawski Uniwersytet Medyczny

Wydział Nauk o Zdrowiu

Warszawa 2017.

Oceniana rozprawa, napisana zgodnie z przyjętymi zasadami, obejmuje: wstęp, cele pracy, materiał i metody, prezentację wyników, omówienie wyników i dyskusję, wnioski, piśmiennictwo, spis rycin, tabel, streszczenie, aneks. Rozprawa obejmuje 141 stron, 134 pozycji piśmiennictwa, 25 rycin, 27 tabel, 7 załączników.

W piśmiennictwie poświęconemu seksualności pacjentów z zaburzeniami nastroju i z zaburzeniami osobowości dominuje rozdzielanie populacji pacjentów z rozpoznaniem zaburzeń psychicznych. Najwięcej uwagi poświęcono pacjentom z rozpoznaniem depresji i zaburzeń osobowości, w tym ostatnim przypadku wiele publikacji dotyczy psychiatrii i seksuologii sądowej. Oryginalność programu badawczego Autorki polega na połączeniu pacjentów z zaburzeniami nastroju ze współwystępującymi lub nie zaburzeniami osobowości. Tego typu ujęcie samo w sobie zasługuje na uwagę. Pracę oceniam jako interesującą, erudycyjną i dobrze napisaną.

Uwagi szczegółowe

1. Teorie rozwoju seksualnego: z wielu istniejących teorii począwszy od psychoanalitycznych Autorka wybrała model ekologiczny, Kernberga, psychoanalityczny, powstawania tożsamości seksualnej i biologiczny. Rozsądny wybór. Opis poszczególnych teorii jest lakoniczny ale wystarczający dla tego typu pracy.

2. Modele funkcjonowania seksualnego.

Autorka opisała kolejne modele linearne i cyrkularny R. Basson. Opis oceniam jako wystarczający. Nie mam uwag. Na uznanie zasługuje uwaga Autorki [str.11], że model Basson dotyczy również mężczyzn, co nie jest zauważalne w pracach innych autorów.

3. Rola hormonów i neuroprzekaźników.

Rozdział jest lakoniczny. Autorka ograniczyła się do kilku najważniejszych hormonów i neuroprzekaźników. W tego typu pracy można uznać to wystarczający opis. Gdyby Autorka próbowała uwzględnić najnowsze wyniki badań, to objętość pracy musiała być bardziej obszerna i obejmować np. znaczenie DHEA, hormonów tarczycy, feromonów itd.

4. Zdrowie seksualne.

Zdrowie seksualne zdefiniowała konferencja ONZ w Kairze w 1994 roku i jest ona bardziej rozbudowana niż definicja WHO. W tym rozdziale brakuje zasad promocji zdrowia seksualnego WHO.

5. Rodzaje dysfunkcji seksualnych.

Opis zaburzeń opiera się na klasyfikacji ICD-10. Jakkolwiek jest ona nadal obowiązująca, to jednak Autorka mogła wspomnieć o klasyfikacji DSM-5 Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego, która wprowadziła istotne zmiany w definicji i kryteriach rozpoznawania zaburzeń. W przypadku kryterium wytrysku przedwczesnego obecnie przyjmuje się ustalenia czasu do 1 minuty a nie 2 minut [str.15]. Dane epidemiologiczne rozpowszechnienia zaburzeń seksualnych [str.16-21] Autorka podaje wprawdzie ze starszych publikacji ale biorąc pod uwagę fakt, że z najnowszych danych *Raportu Seksualności Polaków* [2005,2016,2017] nie ma istotnych różnic –można przyjąć podane przez Autorkę dane jako wystarczające.

6. Rozdział 3.

Oceniam jako najlepiej opracowany w części teoretycznej pracy i najbardziej wiążący się z tematem pracy. Na uznanie zasługuje wnikliwa analiza piśmiennictwa, ocena wpływu psychofarmakoterapii na funkcje seksualne, świetny opis seksualności w poszczególnych typach zaburzeń osobowości [wg. klasyfikacji DSM-5].

7. Cele pracy.

Dobrze sformułowane. Nie mam uwag.

8. Materiał i metody.

Badana populacja obejmuje 100 pacjentów. Narzędzia badawcze zostały dobrze dobrane i opisane. Nie mam uwag. Zastosowanie kwestionariusza FSFI dla kobiet i IIEF-5 dla mężczyzn umożliwi Autorce przedstawienie wyników w cenionych periodykach zagranicznych.

Analiza wyników badań

Oceniam ją jako dokładną i wnikliwą, komunikatywną dzięki wielu tabelom i rycinom. Jak zwykle bywa czytelnicy analizujący uzyskane dane zwracają uwagę na niektóre z nich. Moim zdaniem szczególnie interesujące są następujące wyniki badań:

-pojawienie się dysfunkcji seksualnych u kobiet nie musi oznaczać niemożności odczuwania satysfakcji [str.54]. Potwierdzają to również wyniki badań innych autorów a także koncepcja modelu R. Basson.

-poziom zadowolenia z życia seksualnego przed chorobą był najwyższy u pacjentów leczących się z epizodu maniakalnego [str.61],

-bez względu na rodzaj diagnozy u większości badanych współwystępowały zaburzenia osobowości [str.70]. Interesujący jest również rodzaj zaburzeń osobowości [tabela 20].

-poziom zaburzeń seksualnych mężczyzn po rozpoczęciu farmakoterapii był niższy w grupie pacjentów ze współwystępującymi zaburzeniami osobowości [ryc.25].

-ujemna korelacja między długością trwania związku a otwartością seksualną po pojawieniu się objawów i po rozpoczęciu farmakoterapii [str.86].

Omówienie wyników i dyskusja

-wskaźnik zaburzeń seksualnych jest niższy wśród par, które rozmawiają o problemie [str.92],

-pacjenci często nie zdają sobie sprawy z występowania związku pomiędzy zaburzeniami seksualnymi a przyjmowanymi lekami [str.93].

-zaburzenia osobowości współwystępujące z zaburzeniami nastroju znacząco nasilają psychologiczne aspekty dysfunkcji seksualnych [str.98]

-seksualność po leczeniu farmakologicznym nie wraca do poziomu przed epizodem choroby [str.100], i słuszny jest postulat podjęcia działań korygujących w tym zakresie.

Na uznanie zasługuje rozdział *Znaczenie wyników*. W wielu pracach autorzy ograniczają się do analizy wyników badań, stwierdzenia faktów a w przypadku Autorki są podane konkretne propozycje leczenia zaburzeń seksualnych obejmujące farmako –i psychoterapię.

W pełni zgadzam się z refleksjami Autorki w rozdziale *Ograniczenia i możliwy dalszy rozwój badań* [str.103-104]. Jestem jednak mniej pesymistyczny bowiem sesje i wykłady seksuologiczne na różnych zjazdach, konferencjach i szkoleniach psychiatrów stały się faktem i do lekarzy dociera postulat zajęcia się seksualnością pacjentów.

Wnioski Autorki [str.106] oceniam jako zasadne, wyważone i przekonujące. Piśmiennictwo oceniam jako dobrze dobrane, wszechstronne. Na uznanie zasługuje bogate piśmiennictwo zagraniczne [93 pozycje!] a także wykorzystanie prac polskich autorów, co obecnie nie jest typowym standardem w publikacjach.

Sumując:

Rozprawę Autorki oceniam jako bardzo interesującą, wnikliwą, erudycyjną, o dużych walorach poznawczych i praktycznych. Autorka ujawniła wysoki poziom umiejętności pracy naukowej.

Rozprawa doktorska Pani magister Mary Janus spełnia warunki ubiegania się o stopień doktora nauk o zdrowiu i wnioskuję do Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie Autorki do dalszego postępowania w przewodzie doktorskim.

o

Z komentarzem [1]: o

KIEROWNIK PRACOWNI
Psychoterapii i Rehabilitacji Seksualnej

Prof. dr hab. n. med. Zbigniew Lew-Starowicz